

TÓTH ANDREA NOÉMI¹

A Kúria közzétett határozatától eltérés, mint a felülvizsgálat oka

Bevezetés

Minden kúriai határozat azt a felelősséget hordozza, amely a Kúria különleges szerepéhez, a bírósági szervezetrendszeren belül elfoglalt helyéhez köthető.² A felülvizsgálati ügyekben hozott határozatoknak a joggyakorlatban és az elméletben eddig is kiemelt szerepe volt, azonban 2020. április 1. napjától³ a korlátozott precedensrendszer bevezetése és ennek kapcsán a felülvizsgálat új okkal történt bővülése miatt a meghozott határozatok további különös jelentőséggel bírnak. Mindhárom eljárási törvény (azaz a büntetőeljárásról szóló, a polgári perrendtartásról szóló és a közigazgatási perrendtartásról szóló törvény is) e naptól hatályos változata tartalmazza,⁴ hogy felülvizsgálat kérhető, ha a jogerős ítélet eltér a Kúria korábban közzétett döntésétől. 2021. január 1. napjától az egyes bírósági határozatok – így a kúriai határozatok – közzétételére vonatkozó szabály is módosult.⁵ Ez alapján a Kúria közzéteszi a jogegységi határozatot, a jogegységi panasz eljárásban, valamint a jogorvoslat a törvényesség érdekében folytatott eljárásban hozott határozatát, az általa az ügy érdemében hozott és a hatályon kívül helyező határozatot, továbbá a felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló határozatát is. A Kúria által közzétett határozat mellett fel kell tüntetni a határozat elvi tartalmát, ennek hiányában rövid tartalmát, és az alkalmazott jog-

szabályokat.⁶ E kötelezettség az ítékezés egységének biztosítása érdekében végzett feladatokra vezethető vissza.⁷

E tanulmány a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvényben (a továbbiakban: Be.) lévő azon felülvizsgálati okkal foglalkozik, amely szerint felülvizsgálatnak van helye a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén. Az írás áttekinti a Kúria e tárgy körben

hozott néhány precedens, illetőleg BH számon (is) megjelent határozatát, amelyekben a legfőbb bírósági szerv ezen felülvizsgálati ok ítélezési gyakorlatát formálta.

A felülvizsgálat feltételei a Kúria közzétett határozatától való eltérés miatt

A Be. a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen lehetővé teszi a felülvizsgálatot, amennyiben az a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától eltér.⁸ Elemzésre érdemes ezen ok jogszabályi háttere és ítélezési gyakorlata, tekintettel arra is, hogy a Kúria is rámutatott: „...a Be. 648. § d) pontja nem jelenti azt, hogy felülvizsgálatnak bármilyen közzétett kúriai határozattól való bármilyen eltérés esetén helye lenne”.⁹

Alapvetés ezen felülvizsgálati ok esetén is, hogy a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen lehet felülvizsgálatot kezdeményezni a Kúria közzétett határozatától való eltérésre hivatkozással. Nem teljesíti ezt a feltételt, ha az indítványban a törvényszék perújítás megengedhetősége körében hozott határozatát sérelmezik, ugyanis ez a határozat nem a vádról rendelkezik, és a Be. 644. § (6) bekezdése szerint nem is ügydöntő határozat.¹⁰

A Kúria közzétett határozatától való eltérés miatt felülvizsgálati indítvány akkor terjeszthető elő, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezte vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett.¹¹ Ebből már látható, hogy – a Be. 649. § (1), illetve (2) bekezdésére hivatkozás nélkül – önmagában a Kúria korábban közzétett határozatától való eltérésre való hivatkozás nem lehet alapos, hiszen ellenkező esetben ez a felülvizsgálati eljárás indokolatlan kiterjesztését eredményezhetné.

6 A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bsz.) 163. § (1)–(1b) bekezdései.

7 Lásd: Bsz. 25. §.

8 Be. 648. § d) pont.

9 Kúria Bfv.233/2024/11. [19] bekezdés.

10 Kúria Bfv.457/2023/11. [65] bekezdés.

11 Be. 649. § (6) bekezdés.

1 A szerző PhD adjunktus, Debreceni Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar Büntető Eljárásjogi Tanszék.

2 VARGA Zs. András: A tisztességes eljáráshoz való jog bírósági aspektusból, *Kúriai Döntések-Bírósági Határozatok*. 2022/4, 613. o.

3 Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvény módosította mindhárom eljárási törvényt (s ezek mellett több más jogszabályt is).

4 A büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 648. § d) pontja, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 406. § (1) bekezdés, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 115. § (1) bekezdés.

5 A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 163. §-át az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2020. évi CLXV. törvény 49. §-a módosította.

A Kúria a BH számon megjelent határozatában¹² dolgozta ki azon szempontokat, hogy ezen felülvizsgálati ok értelmezése során mely feltételeknek kell egyidejűleg fennállnia ahhoz, hogy az ezen okból benyújtott felülvizsgálati indítvány eredményre vezethessen. Eszerint:

a) a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozatot a bíróság 2020. július 1-jén vagy azt követően hozta,

b) a felülvizsgálattal támadott határozattól való eltérés megalapozó határozatot a Kúria hozta és az 2012. január 1. napját követően a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétételre került, valamint

c) a felülvizsgálati indítvány tartalmazza annak megjelölését, hogy az állított eltérés a büntető anyagi jog mely szabályának (1) bekezdésében meghatározott megsértését eredményezte, vagy a 649. § (2) bekezdésében meghatározott mely eljárási szabálysértést eredményezett.

Amennyiben ezek közül bármelyik hiányzik, a felülvizsgálati indítvány alapján a felülvizsgálati eljárás kizárt.

Az első – a) ponttal jelzett – feltétel a Be. 876/A. §-ából egyértelműen levezethető, hiszen eszerint a Be. 648. § d) pontjában írt felülvizsgálati okot [és ezzel együtt a Be. 649. § (6) bekezdését és a 652. § (1) bekezdését is] a bíróság 2020. július 1-jén vagy az azt követően meghozott ügydöntő határozata vonatkozásában kell alkalmazni.¹³ Amennyiben a felülvizsgálati indítvánnyal támadott jogerős ügydöntő határozat meghozatala 2020. július 1. napja előtt történt, úgy ezen felülvizsgálati ok alapján a felülvizsgálat törvényben kizárt. Ugyanerre utalt vissza a Kúria a Bfv.46/2022/13. számú, precedenshatározatában: „Nyilvánvaló tehát, hogy a 2020. július 1. napja előtt hozott jogerős ügydöntő határozatokkal szemben nem kerülhet sor felülvizsgálatra a Be. 648. § d) pontjában írt ok miatt.”¹⁴

A Kúria a második, b) ponttal jelzett feltételhez – visszaalva egy 2020 decemberében hozott, precedenshatározatára¹⁵ – rögzítette, hogy a Kúriát a 2012. január 1. napján hatályba lépett Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése határozta meg – történelmi elnevezését is helyreállítva – a legfőbb bírósági szervként. A Bírósági Határozatok Gyűjteményét a 2012. január 1. napján hatályba lépett, bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) XII. fejezete szabályozza, így felülvizsgálat alapját a hivatkozott jogcímen csak a Kúria 2012. január 1. napját követően közzétett határozattól való eltérés képezheti.¹⁶ Ekként ezen felülvizsgálati oknál nem hivatkozható eredménnyel a Legfelsőbb Bíróság eseti döntése, s közömbösek a nem a Kúria által hozott bírósági határozatok és a különböző jogirodalmi értekezések is.¹⁷ Kiemelést érdemel tehát, hogy csak a Kúria által, 2012. január 1. napja után hozott határozatokra való hivatkozás¹⁸ lehet – a további feltételek fennállása esetén – eredményes.

Fontos, hogy a közzététel a Bírósági Határozatok Gyűjteményére értendő, amely nem azonos a Bírósági Határozatként (BH-ként) megjelent döntésekkel. Ugyanezt több határozatá-

ban a Kúria is kiemelte: „A Bírósági Határozatok Gyűjteménye nem összetévesztendő az 1952 óta kiadott Bírósági Határozatok (2013-tól Kúria Döntések), 2022. január 1. napja óta online elérhető folyóirattal, mely jelenleg a Kúria, azt megelőzően pedig utoljára a HVG-ORAC Lap- és Könyvkiadó Kft. szabad felhasználású kiadványa, célja pedig, hogy – a szerkesztőbizottság által kiválasztott bírósági döntések felhasználásával – biztos tájékoztató pontot nyújtson az ügyszakok szerint fejezetbe szerkesztett legfontosabb kúriai döntések, jogegységi iránymutatások, az Európai Unió Bíróságának határozatai, továbbá a „Fórum” rovatban megjelenő szakirodalmi írások közzétételével. A Bírósági Határozatok Gyűjteménye a Bszi. által létrehozott, annak 163–165. §-aiban szabályozott, online bárki által elérhető és kereshető hivatalos gyűjtemény, ami a törvényben meghatározott bírósági határozatokat anonimizált formában, de egyebekben változtatás nélkül és a törvényben előírt körben teljeskörűen tartalmazza. A Be. 649. § (6) bekezdése szerinti okon alapuló felülvizsgálatnak a Bírósági Határozatok Gyűjteményében – nem pedig más módon – közzétett határozattól való eltérésre hivatkozással van helye. Ekként nem alapozza meg a felülvizsgálatot (a kizárólag) a Bírósági Határozatok (Kúria Döntések) című folyóiratban közzétett bírósági határozattól való eltérés.”¹⁹

Rámutatott a Kúria ugyanakkor arra is, hogy nem önálló felülvizsgálati okként, de az indítvány érvelésének alátámasztása érdekében a felülvizsgálati eljárásban időhatár nélkül hivatkozható bármilyen eseti döntés. A különbség az, hogy míg a Be. 649. § (6) bekezdésén alapuló indítvány esetében az eltérés önmagában alapot ad a felülvizsgálatra, az ezen kívül eső eseti döntésre hivatkozó érvelés anyagi vagy eljárási jogi helytállóságát a Kúria a más törvényi okon alapuló felülvizsgálat keretében értékelheti. A Bírósági Határozatok Gyűjteményében szereplő kúriai határozatban kifejtett jogértelmezés azonban csak akkor vehető figyelembe más ügyben, ha az annak alapjául szolgáló tényállás a jogilag releváns elmeiben megegyezik az elbírálendő ügy tényállásával; azaz egyik ügy tényállása sem tartalmaz olyan további, vagy más (eltérő) tény vagy körülményt, amely jogilag jelentős és ezért eltérő joghatást von maga után.²⁰

A harmadik – fentebb c) ponttal jelölt – követelmény, hogy a felülvizsgálati indítvány tartalmazza annak megjelölését, hogy az állított eltérés a büntető anyagi jog mely szabályának 649. § (1) bekezdésében meghatározott megsértését eredményezte, vagy a 649. § (2) bekezdésében meghatározott mely eljárási szabálysértést eredményezett. A Kúria közzétett határozatától való eltérés mellett hivatkozni kell tehát a meghatározott büntető anyagi jogi szabály vagy eljárási szabály sérelmére is. A Be. 648. § d) pontjában írt felülvizsgálati ok – amennyiben minden feltétel teljesül – önmagában, egyidejűleg legalább két felülvizsgálati ok fennállását is jelenti: a Kúria közzétett határozatától való eltérést és a Be. 649. § (1) bekezdésében meghatározott büntető anyagi jogi és/vagy a Be. 649. § (2) bekezdésében írt eljárási szabálysértést.²¹ A közzétett határozattól való eltérés mellett tehát jelen kell lennie a felül-

12 Kúria Bfv.I.1354/2021/7. (megjelent BH 2022.289.)

13 Kúria Bfv.538/2021/7. [32] bekezdés.

14 Kúria Bfv.46/2022/13. [33] bekezdés.

15 Kúria Bfv.II.959/2020/6. (megjelent BH 2021.97.)

16 Kúria Bfv.134/2024/14. [98] bekezdés és elvi tartalom 7. pont.

17 BH 2022.227.[34] bekezdés.

18 Kúria Bfv.1319/2023/8. [40] bekezdés és a határozat elvi tartalma.

19 Kúria Bfv.II.473/2022/2. (megjelent BH 2022.20.) [15]–[17] bekezdés; Kúria Bfv.1319/2023/8. [36]–[38] bekezdés.

20 Kúria Bfv.II.959/2020/6. (megjelent BH 2021.97.) [38]–[39] bekezdés, BH 2022.227. [39] bekezdés.

21 Kúria Bfv.I.1354/2021/7. (megjelent BH 2022.289.) [49] bekezdés, Kúria Bfv.II.959/2020/6. (megjelent BH 2021.97.) II. pont.

vizsgálatot megalapozó anyagi vagy eljárásjogi törvénysértésnek is,²² azaz a közzétett bírósági határozattól eltérés, mint felülvizsgálati ok mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi.²³ A feltételek teljesülése esetén önmagában az eltérés ténye a felülvizsgálat alapja. Ha azonban a közzétett határozattól való eltérésre hivatkozás nem alapos, akkor az anyagi jogi vagy eljárási szabálysértése alapított felülvizsgálati indítvány még eredményre vezethet. A Kúria határozatában foglaltak szerint: „e perjogi szabályozás következménye, hogy a közzétett bírósági határozattól való eltérésen alapuló felülvizsgálat mindig két felülvizsgálati ok egyidejű megvalósulását feltételezi; a közzétett határozattól való eltérés mellett jelen kell lennie a felülvizsgálatot megalapozó anyagi vagy eljárásjogi törvénysértésnek is. Ebből viszont az következik, hogy ha a közzétett határozattól való eltérésre való hivatkozás nem alapos, az állított anyagi vagy eljárásjogi törvénysértés önmagában is felülvizsgálatot alapozhat meg. Az indítvány elutasítására pedig csak akkor kerülhet sor, ha az indítvány érvelése sem a Be. 649. § (6) bekezdése, sem pedig a Be. 649. § (1) vagy (2) bekezdése szerinti valamely felülvizsgálati ok feltételeinek egyaránt nem felel meg.”²⁴

A felülvizsgálati okok rendszerére világított rá a Kúria a Bfv.538/2021/7. számú közzétett határozatában: „A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, ami a Be. 648. §-a alapján csak a bíróság vádról rendelkező jogerős ügydöntő határozata ellen, és kizárólag a Be. 649. §-ában tételesen felsorolt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe. A felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető, ezért az azon kívül eső anyagi vagy eljárásjogi kérdések a felülvizsgálatban közömbösek. A Be. 648. § d) pontja alapján felülvizsgálatnak a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén is helye van. A Be. 649. § (6) bekezdése szerint a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérés esetén felülvizsgálati indítvány akkor terjeszthető elő, ha az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak (1) bekezdésben meghatározott megsértését eredményezte vagy a (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett. [...] A Be. 649. § (6) bekezdése azonban a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától való eltérésre történő hivatkozás mellett a felülvizsgálati indítvány előterjesztésének további feltételeként szabja, hogy az eltérés a büntető anyagi jog szabályainak Be. 649. § (1) bekezdésében meghatározott megsértését eredményezze, vagy a (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezzen.”²⁵

A Kúria közzétett határozatától való eltérés megjelölése

A törvényből és az ezzel összhangban álló következetes ítélkezési gyakorlatból a Kúria közzétett határozatától eltérés mint

felülvizsgálati ok feltételrendszere egyértelműen látható. A felülvizsgálati ok beálltát tehát a támadott és a közzétett határozat közötti eltérés ténye keletkezteti, feltéve, hogy az eltérés a meghatározott büntető anyagi jogi vagy eljárási szabályok megsértésével járt.

A Be. alapján ezen felülvizsgálati okra való hivatkozás esetén meg kell jelölni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ügydöntő határozat eltér.²⁶ Ezzel kapcsolatban kifejtette a Kúria, hogy „ez utóbbi magában foglalja az ügyszabálysértés és a jogi megítélés elbírálásának bemutatását, azaz azon jogilag releváns tények megjelölését, amelyek a hivatkozott és a támadott határozat alapjául szolgáló tényállásban, illetve az eljárás során azonosak, majd annak kifejtését, hogy ezen azonos tényeket a bíróság a két határozatban mennyiben bírálta el eltérően. További törvényes elvárás és ekként követelmény az indítványban annak a megjelölése is, hogy a támadott határozatnak a közzétett határozattól való eltérése miként eredményezte az anyagi jog szabályainak a Be. 649. § (1) bekezdésben meghatározott megsértését vagy a Be. 649. § (2) bekezdésben meghatározott eljárási szabálysértést eredményezett.”²⁷

Későbbi határozatában kifejtette a Kúria, hogy „a felülvizsgálati indítványban meg kell tehát jeleníteni a támadott határozat és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozat közös ténybeli alapját, amelyre tekintettel a két határozat egymással rokonítható elbírálást kíván, azaz, amelyre tekintettel a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatának elvi tételei a támadott határozatra is alkalmazandók.”²⁸

Szem előtt kell tartani mind a felülvizsgálati indítvány tartalmának kialakítása, mind annak elbírálása során, amit a Kúria közzétett határozata is tartalmaz: „a kúriai határozat jogértelmezése is csak akkor vehető figyelembe más ügyben, ha az annak alapjául szolgáló tényállás a jelentőséggel bíró elemekben megegyezik az elbírálendő ügy tényállásával; azaz egyik ügy tényállása sem tartalmaz olyan további, vagy más (eltérő) tényt vagy körülményt, ami jogilag jelentős, és ezért eltérő joghatást von maga után.”²⁹

Látható, hogy a támadott és a közzétett határozat eltérésének megjelölését – az elsőként idézett határozatban szó szerint, az utóbb idézett határozatában pedig a tartalmában – a Kúria az ügyszabálysértés fogalmával kötötte össze, amely korlátozott precedensrendszer bevezetésével a hazai jogrendszer megkerülhetetlen fogalmává vált. Az ügyszabálysértés fogalmát jogszabály nem határozza meg, annak lényeges tartalmát a Kúria dolgozta ki:³⁰ „Az ügyszabálysértés több tényező által befolyásolt, összetett jogfogalom, amelyet mindig esetről esetre kell vizsgálni. Ha a döntések jogkérdésben való hasonlóságát vizsgálja a Kúria, szigorúan kell venni az összehasonlított bírói döntésekben az alkalmazott anyagi jogszabály egyezőségét (hatály, normatartalom) és a jogértelmezés szempontjából releváns té-

²⁶ Be. 652. § (1) bekezdés.

²⁷ Kúria Bfv.746/2021/9. [99] bekezdés.

²⁸ Kúria Bfv.907/2023/7. [54] bekezdés.

²⁹ Kúria Bfv.538/2021/7. [38] bekezdés; Kúria Bfv.233/2024/11. [25] bekezdés; Kúria Bfv.729/2024/15. [44] bekezdés.

³⁰ FICSOR Krisztina – PATYI András: A jogegységi panasz eljárás mint a jogegység biztosításának eszköze a Kúria gyakorlatában, Kúriai Döntések – Bírósági Határozatok, 2022/8, 1316.

²² Kúria Bfv.45/2024/8. elvi tartalom 1. pont.

²³ Kúria Bfv.521/2024/8. [69] bekezdés.

²⁴ Kúria Bfv.II.473/2022/2. (megjelent: BH 2022.320.) [11] bekezdés; Kúria Bfv.521/2024/8. [69] bekezdés.

²⁵ Kúria Bfv.538/2021/7. [30]–[31] és [36] bekezdés.

nyek azonosságát. A Kúria szükségesnek tartja hangsúlyozni, hogy nincs ügyazonosság eltérő anyagi jogi háttérű, azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kérelmet tartalmazó, vagy azonos anyagi jogi háttér mellett az összehasonlítást lehetetlenné tevő vagy releváns körülményekben jelentősen különböző tényállású ügyek és annak alapján indult jogviták között. Alappal kérdőjelezhető meg az ügyazonosság továbbá az azonos anyagi jogi háttér mellett eltérő kereseti vagy eltérő felülvizsgálati érvelés esetén.³¹

Az ügyazonosság – vagy másképpen az ügyek összevetethetősége, azaz a tartalmi szempontok³² – bemutatása e felülvizsgálati okra hivatkozás esetén kiemelten fontos, hiszen ez meghatározó lehet annak megítélésékor, hogy azt a Kúria alaposnak találja-e.

A felülvizsgálati indítvány elbírálása során minden felülvizsgálati ok esetén abszolút korlátot jelent az a törvényi rendelkezés, amely szerint a felülvizsgálati indítványban a jogerős ügydöntő határozat által megállapított tényállás nem támadható.³³ Ez a Kúria közzétett határozata szerint: „Mindez azt jelenti, hogy a felülvizsgálatnak még a törvényben meghatározott okra történő hivatkozás alapján is csak akkor van helye, ha az annak alapjául szolgáló tények és indokok a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállással összhangban vannak, a tényállás vitatására, a tényállástól eltérő tényekre felülvizsgálati indítványt alapítani nem lehet, a felülvizsgálat ilyen esetben törvényben kizárt. A jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás támadásának tilalma valamilyen felülvizsgálati ok, így a Be. 649. § (1) bekezdésében, valamint (6) bekezdésében meghatározott ok vonatkozásában is irányadó. Ezért minden olyan anyagi jogi jogsértésre történő hivatkozás, amelynek alapja a jogerős ügydöntő határozatban a tényállásban megállapított tényekkel ellentétes tényállítás, a törvényben kizárt még abban az esetben is, ha formálisan anyagi jogi jogszabály megsértésére hivatkozik.”³⁴

Ezzel a szabállyal összhangban álló, további korlát, hogy a bizonyítékok ismételt egybevetésének, eltérő értékelésének, valamint bizonyítás felvételének nincs helye, a felülvizsgálati indítvány elbírálásakor a jogerős ügydöntő határozatban megállapított tényállás az irányadó.³⁵ Ennek szem előtt tartásával kell értékelnie a Kúriának a felülvizsgálati indítványban megjelölt azon tényeket, amelyeket az előterjesztő a jogerős határozatban és a Kúria közzétett határozatában megjelöl és párhuzamba állít.

A Kúria előtt folyamatban volt felülvizsgálati eljárásban „a védő a Kúria Bfv.III.1.225/2022/11. számú határozatára való hivatkozással a más eljárásban elmarasztalt büntársak terhelő vallomását kéri számon a jelen ügyben. A terheltsársak által tett terhelő vallomás hiányának hangsúlyozása nyíltan a bizonyítékok eltérő értékelésére történő törekvést, ezzel az eltérő tényállás megállapításának igényét tükrözi, ami a felülvizsgálati eljárásban kizárt. Ekként a Kúria csak a teljesség érdekében utal rá, hogy az indítványban felhívott Bfv.III.1.225/

2022/11. számú határozatában egyáltalán nem állapított meg tényállást, hiszen a tényállást a jogerős ítéletet meghozó alsóbb fokú bíróságok állapították meg. Ekként a Kúria az általa meg nem állapított tényállást sem alapozhatta sem a terheltsársak vallomására, sem másra. A Kúria felhívott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) is közzétett határozata tehát nem rendelkezik (és nem is rendelkezhet) olyan tartalommal, mint amit az indítványozó neki tulajdonít. Ellenkezőleg: a végzés indokolásának [24]–[26] bekezdésében pontosan azt nyomtatékosítja, hogy az irányadó tényállás (és az irányadó tényállás megállapítására vezető, akár a terheltsársak vallomásának értékelésében megnyilvánuló bírói mérlegelés) a felülvizsgálati eljárásban nem támadható.

Ki kell még térni arra is, hogy a felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítéleti tényállás jogi értékelésének felülbírálatát végzi el. A jogerős ítéleti tényállás pedig nem más, mint azon tények összessége, amelyeket a jogerős határozatot hozó – jelen esetben a másodfokú – bíróság az ítélezésének alapjául elfogadott. Ez lehet az elsőfokú bíróság által megállapított, a másodfokú bíróság által helyesbített, kiegészített vagy eltérően megállapított tényállás [Be. 591. § (1) bekezdés; Be. 593. § (3) bekezdés]. Amennyiben a másodfokú bíróság a tényállás helyesbítése során új vagy eltérő tényeket állapít meg, úgy azok – a tényállás kiegészítése esetén az elsőfokú ítéletben megállapított tények mellett, a tényállás helyesbítése esetén az első fokon megállapított tények helyett – jelentik a jogerős ítéleti, felülvizsgálat alapját képező tényállást (EBH 2011.2385.I.). Ezért a felülvizsgálati eljárásban a tényállás azon elemei sem támadhatók, amelyeket a Be. 593. § (1) bekezdése szerinti tényállás-helyesbítés során a másodfokú bíróság illesztett az elsőfokú bíróság által megállapított tényállásba (BH 2021.8. [42]–[43]).³⁶

Záró gondolatok

Az Alaptörvény 25. cikkének (3) bekezdése szerint a Kúria a meghatározott feladatai mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. A Bszi. az ítélezés egységének biztosítása érdekében a Kúria feladataként rögzíti az Alaptörvény 25. cikk (2) és (3) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása körében, hogy jogegységi határozatokat hoz, elbírálja a jogegységi panaszokat, joggyakorlat-elemzést folytat jogerős vagy véglegessé vált határozattal befejezett ügyekben, valamint közlést tesz a Bszi. 51. alcímében foglaltak szerint az ott meghatározott, a Kúria által hozott határozatokat.³⁷ Ez utóbbi kötelezettség vezet el a felülvizsgálati eljárás lefolytatásához és a tanulmány által is vizsgált felülvizsgálati okhoz, amely az esetleges a jogi hiba kiküszöbölése mellett a jogalkalmazás egységének biztosítására is szolgál. A jogerős, vádról rendelkező ügydöntő határozattal szemben a felülvizsgálati indítvány előterjesztésére jogosultak hivatkozhatnak a Kúria közzétett határozatától való eltérésre, így az ő közreműködésükkel oldhatja fel a Kúria a korábban közzétett határozattal szemben jelentkező jogértelmezési problémát. A Kúria elnökének 2022.

31 Kúria Jpe.I.60.005/2021/5. [31]–[32] bekezdés.

32 PATYI András: A jogegységipanasz-eljárások gyakorlatának néhány alapkérdése, In: KOLTAY András – GELLÉR Balázs (szerk.): *Jó kormányzás és büntetőjog, Ünnepi tanulmányok Kis Norbert egyetemi tanár 50. születésnapjára*. Ludovika Egyetemi Kiadó, Budapest, 2022, 523.

33 Be. 650. § (2) bekezdés.

34 Kúria Bfv.1047/2022/8. [47] bekezdés.

35 Be. 659. § (1) bekezdés.

36 Kúria Bfv.1314/2023/8. [25]–[26] bekezdés.

37 Bszi. 25. §.

évi országgyűlési beszámolója szerint megfigyelhető, hogy a felülvizsgálati határozatokban is állandósult az ügyre vonatkozó joggyakorlat tételes vizsgálata, vagyis a kúriai ítékezés hangsúlya átkerült a jogegység biztosítására.³⁸ A 2023. évi or-

³⁸ A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2022. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében, 2023.El.II.A.7. szám, 6. oldal.

szággyűlési beszámoló a jogegységesítő feladatok ellátását továbbra is prioritásként kezeli,³⁹ így azt mondhatjuk, hogy a Kúria által hozott határozatoknak ezt követően is kiemelt szerepe lesz.

³⁹ A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2023. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében, 2024.El.II.A.44. szám, 72. oldal.